

Súd neumožnil spravodlivý proces

NEZÁKONNÝ POSTUP

Štát prijal v súvislosti s pandemiou mimoriadne opatrenia, ktoré mali ambíciu ochrániť subjektívne práva účastníkov právnych vzťahov. Nesprávnym výkladom sa stal pravý opak.

Oldrich Kost
oldrich.kost@mafrasllovakia.sk

Po prepuknutí pandémie COVID-19 začal štát čeliť rôznym výzvam, ktoré bolo potrebné riešiť rýchlo a zároveň efektívne tak, aby bola zachovaná ochrana života a zdravia ľudí, no zároveň zachovaný čo možno najlepší chod vecí. Obmedzenia, ktoré sa týkali núdzového stavu alebo s ním súviseli, sa zásadným spôsobom dotkli aj oblasti justície.

Abý nedošlo v dôsledku prijatých protiepidemiologických opatrení k zániku alebo oslabeniu subjektívnych práv účastníkov právnych vzťahov, pristúpila Národná rada SR k prijatiu zákona č. 62/2020 Zbierky zákonov.

Dobré úmysly

„Zákon, ktorý bol nepochybne myslený dobre a ktorého účelom bola ochrana subjektívnych práv, však nakoniec, bohužiaľ, svojou nesprávnou interpretáciou a aplikáciou minimálne zo strany niektorých súdov vyústil do možno ešte väčšieho porušenia práv, než ku ktorému by mohlo dôjsť v prípade, ak by nebol vôbec prijatý,“ hovorí JUDr. Michaela Matušiková, partnerka advokátskej kancelárie HAVLÁT & PARTNERS.

Prijatím zákona č. 62/2020 Zbierky zákonov vo vyhlásenom znení sa na vymedzené obdobie v roku 2020 prerušilo plynutie zákonom určených lehôt vrátane lehôt na podanie opravných prostriedkov v trestnom konaní pre obvineného a jeho obhajcu, poškodeného a zúčastnenú osobu. S účinnosťou od 19. januára 2021 bola v súvislosti s pretrvávajúcou pandemiou a opakovaným stavom predĺžujúcim núdzovým stavom prijatá novela, kde došlo opätovne za rovnakých podmienok k prerušeniu plynutia lehôt, tento v období v zásade od 19. januára 2021 do 28. februára 2021.

Advokátka Michaela Matušiková k prijatej právnej úprave uvádza, že „táto právna úpra-

va bola prijatá s cieľom ochrany účastníkov konania, s cieľom ochrany ich práv vrátane práv obvineného v trestnom konaní, a to v tom smere, aby v prípade, ak z dôvodu pandémie COVID-19 neboli schopní zabezpečiť riadnu a najmä včasnú ochranu svojich práv, aby im v dôsledku tohto v zásade dočasného obmedzenia bežného života a chodu vecí neuplynuli lehoty na ich uplatnenie. Teda právna úprava bola prijatá s cieľom ochrany práva účastníka konania a v súlade s ustálenou judikatúrou súdov je práve účel zákona kľúčový aj pri jeho výklade a následnej aplikácii.“

Ochrana práv

Uvedený účel zákona potvrdzuje jasne aj dôvodová správa k zákonu číslo 62/2020 Zbierky zákonov, kde je jasne uvedené, že „predkladateľ má za to, že toto opatrenie môže prispieť k tomu, aby občania a podnikatelia nemuseli nevyhnutne vykonávať úkony potrebné pre uplatňovanie ich práv v súkromnoprávných vzťahoch v čase pandémie bez obavy, že by prišli o svoje práva v dôsledku premlčania alebo preklúzie“.

„Z môjho pohľadu je z výkladu zákona absolútne zrejmé a jasné, že účastník konania bol oprávnený aj v uvedenom čase od 28. februára 2021, keď neplynuli lehoty na základe uvedenej právnej úpravy, robiť úkony smerujúce k ochrane svojich práv v prípade, ak má na to priestor, teda nebránia mu v tom žiadne prekážky a vznikne mu zároveň právny dôvod na uplatnenie toho-ktorého práva.“

Avšak v prípade, ak by tak neurobil a počas tohto zákonom určeného spočívania lehoty by mu mala lehota napríklad na podanie opravného prostriedku uplynúť, nestane sa tak skôr ako v lehote od 1. marca 2021 plus lehota na podanie toho-ktorého opravného prostriedku.

Akýkoľvek iný výklad uvedených zákonných ustanovení

Abý nedošlo pre protiepidemiologické opatrenia k oslabeniu práv účastníkov právnych vzťahov, pristúpila Národná rada k prijatiu zákona č. 62/2020.

SNÍMKA: HN/PAVOL FUNTAL

predstavuje denegatio iustitiae, teda odopretie spravodlivosti, a zároveň výklad plynutia lehoty smerujúci v neprospech účastníka konania, čo je v zmysle ustálenej súdnej praxe v rozpore s právom na spravodlivý proces,“ dodáva JUDr. Michaela Matušiková.

Napriek uvedenému mnohé súdy zaujali presne opačný postoj, pričom aplikovali absolútne nezákonný postup, zjavne odporujúci účelu zákona, keď považovali akékoľvek opravné prostriedky podané do 28. februára 2021, aj keď podané v zákonnej lehote od doručenia rozhodnutia, za neúčinné podané. O tomto svojom právnom názore navyše informovali účastníkov konania často až po uplynutí predĺženej lehoty na podanie toho-ktorého opravného prostriedku, keď v zásade už mali účastníci konania len obmedzené možnosti, ako v danom prípade postupovať, a rozhodnutia vydané často v ich neprospech sa stali právoplatnými.

Tu je potrebné uviesť, že uvedený právny názor, ktorý bol prezentovaný sudcami v rámci zasielaných vyrozumiení, sa do dnešného dňa nachádza na webovej stránke pravnelisty.sk, pričom ide o článok a právny názor publikovaný JUDr. Petrom Šamkom, sudcom Krajského súdu v Bratislave, pričom sa možno len domnievať, či uvedená aplikácia zákona číslo 62/2020

”
Proti
právoplatnému
trestnému
rozkazu nie je
prípustný žiadny
riadny opravný
prostriedok.

Michaela Matušiková,
advokátka
HAVLÁT & PARTNERS

Zbierky zákonov nepravomocne la práve z tohto publikovaného právneho názoru.

Príklad z praxe

Pre predstavu uvádzame aj príklad z praxe. Súd vydal vo veci obvineného, ktorý po dobu celého trestného konania riadne spolupracoval, uhradil spôsobenú škodu, trestný rozkaz, ktorým okrem iného uložil obvinenému trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlo na dobu 12 mesiacov, proti ktorému sa chcel obvinený z legitímnych dôvodov brániť. Trestný rozkaz bol doručený obhajcovi obvineného dňa 16 februára 2021. Zákonná

lehota na podanie odporu je osem dní od jeho doručenia. Pre zjednodušenie nebudeme rozlišovať medzi doručením obhajcovi a obvinenému a budeme predpokladať doručenie v rovnaký deň.

Obhajca po porade s obvineným podal v zákonom stanovenej lehote osem dní odpor, keďže mu v tom nebránili žiadne prekážky, nemal dôvod čakať až do 1. marca 2021, ktorý bol doručený do elektronickej schránky súdu dňa 19. februára 2021. Dňa 12. marca 2021 bolo obhajcovi doručené e-mailom vyrozumienie súdu vyhotovené dňa 8. marca 2021 o tom, že podaný odpor nepovažuje za účinné podaný, keďže nebol podaný v lehote na jeho podanie, ktorá podľa súdu plynula od 1. marca 2021 do 8. marca 2021, teda súd považuje dňom 9. marca 2021 trestný rozkaz za právoplatný.

Zásada kontradiktórnosti

Advokátka Michaela Matušiková z kancelárie HAVLÁT & PARTNERS uvádza, že „proti právoplatnému trestnému rozkazu nie je prípustný žiadny riadny opravný prostriedok, pričom je potrebné poznamenať, že trestný rozkaz je vydávaný samosudcom len na základe podanej obžaloby prokurátora, bez náležitého pojednania veci v trestnom konaní pred súdom, v zásade takmer bez dodržania zásady kontradiktórnosti, bez možnosti

obvineného vyjadriť sa ku skutku uvedenému v obžalobe, bez vykonania dôkazov pred súdom a podobne“.

Práve z uvedeného dôvodu, teda že v prípade vydania trestného rozkazu nedochádza k štandardnému pojednaniu veci, ponúka Trestný poriadok možnosť len jednoduchým podaním odporu, ktorý ani nemusí byť odôvodnený, dosiahnuť zrušenie trestného rozkazu a zabezpečiť pre obžalovaného riadne pojednanie jeho veci pred súdom v súlade so všetkými zásadami trestného konania.

V tomto prípade, keď však súd z absurdného a nezákonného dôvodu na riadne podaný odpor proti vydanému trestnému rozkazu vôbec neprihliadal, keďže nesprávne interpretoval a aplikoval zákon č. 62/2020 Zbierky zákonov, musel obžalovaný okamihom právoplatnosti trestného rozkazu začať rešpektovať uložené zákaz činnosti. To všetko bez akejkoľvek možnosti brániť sa proti takémuto rozhodnutiu vydanému len po preštudovaní spisu sudcom, na základe obžaloby prokurátora a bez riadneho pojednania veci v konaní, a to napriek tomu, že v skutočnosti vynaložil nemalé úsilie na včasné podanie odôvodneného odporu. Námiety obhajcu súd neakceptoval. Rovnaké skúsenosti tlmočili desiatky ďalších advokátov, ktorí sa stretli s totožným postupom aj v iných veciach.

PORADŇA

Návod, ako správne podať ústavnú sťažnosť

Bratislava – Partner advokátskej kancelárie HAVLÁT & PARTNERS Marek Benedik vysvetľuje, na čo všetko myslieť pri podaní sťažnosti.

Ústavná sťažnosť je právnym prostriedkom ochrany základných práv a slobôd, okrem iného aj práva na súdnu ochranu. V hierarchii ochrany ide o prostriedok posledný, pretože Ústavný súd rozhoduje o sťažnosti zásadne iba vtedy, ak sú vyčerpané všetky opravné prostriedky.

Už spísanie a podanie sťažnosti by mal vykonať skúsený advokát. Právne zastúpenie v konaní je totiž obligatórne. Sťažovateľ sa tým navyše vyhne odmietnutiu sťažnosti pre absenciu zákonných náležitostí. Pri ústavnej sťažnosti odporúčam obrátiť sa na takého advokáta, ktorý má mnoholeté skúsenosti a zároveň pôsobí v renomovanej advokátskej kancelárii, ktorá mala s konaním pred Ústavným súdom skúsenosti. Sťažnosť je mož-

né podať len v zákonnej lehote, ktorá je zásadne dva mesiace. V sťažnosti je potrebné predovšetkým uviesť označenie sťažovateľa, označenie toho, kto porušil základné práva a slobody, označenie aktu, ktorým bolo konkrétne právo porušené, a opísanie dôvodov, pre ktoré bolo právo porušené. Samozrejme, je potrebné uviesť aj to, čo ho sa sťažovateľ domáha. Podanie sťažnosti samo osebe nemá odkladný účinok, ale sťažovateľ sa môže domáhať, aby Ústavný súd odložil vykonateľnosť rozhodnutia.

Nemenej dôležitým faktom je i to, že sa sťažovateľ môže rovnako domáhať vydania dočasných opatrení, ktorým sa, zjednodušene povedané, zabráni negatívnym účinkom rozhodnutia ešte pred samotným rozhodnutím o sťažnosti.

Ak Ústavný súd sťažnosti vyhovie, tak v konkrétnom prípade môže uložiť súdu, aby o podanom opravnom prostriedku riadne konal. (RED)

SPORY

Náprava nezákonného konania orgánov by trvala roky a stála by mnoho energie

Bratislava – Ministerstvo spravodlivosti ako gestor zákona číslo 62/2020 Zbierky zákonov podalo k prijatej právnej úprave na podnet advokátov výkladové stanovisko, pričom v ňom jasne uviedlo, že predmetný zákon bol prijatý s cieľom ochrany účastníkov konania, a preto ho bolo potrebné vykladať v prospech účastníkov, aj pokiaľ ide o možnosť podať opravný prostriedok, ktorý tak mohol účastník konania podať kedykoľvek od doručenia toho-ktorého rozhodnutia až do uplynutia predĺženej lehoty na jeho podanie, teda od 1. marca 2021 plus počet dní na podanie toho-ktorého druhu opravného prostriedku.

Slepá spravodlivosť

Aj v spomenutej veci ministerstvo spravodlivosti jasne konštatovalo správny postup obhajcu, a teda účinné podanie odporu.

Stanovisko ministerstva spravodlivosti však, bohužiaľ, nič nemení na skutočnosti, že roz-

hodnutia súdy evidujú ako právoplatné. Preto, napriek tomu, že obvinený alebo iné osoby v jednotlivých prípadoch riadne využili svoje právo na podanie opravného prostriedku proti rozhodnutiu, ktorým im bol napríklad uložený trest aj bez riadneho pojednania veci.

Teda uplatňovali tak riadne svoje právo na obhajobu, súd im

toto svojím nezákonným postupom znemožnil. Čo je však horšie, obvinený už v tomto okamihu nemá v zásade zákonnú možnosť, ako efektívne a v krátkom čase zjednať nápravu daného stavu, pričom by sa mohol napríklad formou dovolania alebo ústavnej sťažnosti domáhať zrušenia vydaného rozhodnutia, no tento proces by trval roky a stál

by obvineného nemalé náklady, úsilie a nepochybne nemalé množstvo psychických síl, čo nie každý chce následne absolvovať.

(Ne)ľudské práva a naše súdy

Podľa názoru advokátky Michaely Matušikovej bol takýto postup súdov nesprávny a nezákonný, pričom zásadným spôsobom zasiahol do základných ľudských práv desiatok ľudí, ktorí sa možno proti tomuto postupu z uvedených dôvodov ani nebudú chcieť brániť.

Preto takéto nezákonné konanie sudcov zostane v podstate nepotrestané, ak proti nim nebudú začaté disciplinárne konania.

Na druhej strane sa môžu a zrejme aj budú mnohí účastníci domáhať svojich práv na Ústavnom súde, prípadne iných inštanciách, čo v prípade úspechu bude zrejme vyúsťovať do povinnosti štátu nahradiť spôsobené škody, no čas a úsilie, ktoré tomu účastníci venovali, im to už nevráti. (RED)

V niektorých prípadoch bol obvinenému uložený trest aj bez riadneho pojednania veci. SNÍMKA: DREAMSTIME